

1654
Palatul Cultural
On. Biblioteca
Arad

LUMINA

2 Lei

Ziarul de afirmare românească al Ținutului Timiș — Apare sub egida Astei Bănățene

Șefredactor:
ROMULUS P. ROȘU

Abonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei
Pentru țărani, preoți și învățători 300 lei
Pentru întreprinderi 2000 lei

Director administrativ:
Dr. NICOLAE ILIEȘIU

Redacția și administrația:
Timișoara I.
Str. Lovinci No. 2
Telefon:
Redacția și administrația 12-66
Tipografia 14-69

Pre o burghezie românească

Relatări noastre făcute în legătură cu inițiativa unor instituții și oameni de a îndrepta atențiunea păturei românești din nouile provincii spre meseriașii care au avut ecoul dorit, și scrisorile ce le au primit, constituiesc dovada interesului pe care îl manifestă cercurile conducătoare și românismul în general, pentru rezolvarea acestei probleme.

Decerirea orașelor, o repetăm, va putea fi dusă la îndeplinire numai prin creșterea unei burghezii românești, care să sprijine existența pe o profesiune și pe stăutul de leață pe incasabil la un nivel ghizele publice.

Desbătând această problemă, nu putem trece sub tăcere activitatea chiar și a unor tineri de Unire a ilustrului bănățean Ungureanu, care nu a cruțat nici bani și nici oboseala atunci când a fost vorba de a așeza pe temelii mai solide sursele unei burghezii românești. Inițiativa financiară întemeiată de dânsul a supraviețuit tuturor crizelor și a răstănit numărul acelor meseriași români cari cu ajutorul bănesc primit din aceste surse și-au procurat inventarul necesar pentru a porni la lucru.

Sunt și foarte mulți români cari cred că aceste eforturi sunt inutile, deoarece argumentează dânsii — nu e în firea omului românesc de a îmbrățișa profesii, birjar, etc., nu-i compatibilă cu demnitatea de popor dominant. Pe această linie veți auzi la restaurante vorbind chelnerului, iar acasă educația celorlaltor lăsând-o în grija unei servitoare străine.

Natural, nu ne vom poticni în obiceiurile izolate ale unora, totuși, pentru a rămâne nesoluționată problema creșterii burghezii românești, în general modalitățile de plasare a tineretului românesc de pe băncile școlilor profesionale în special.

Pentru a opri afluența în licee, ministerul educației naționale a aplicat o selecționare extrem de severă, îndrumând surplusul spre școlile de meserii.

Cum se îngrijește de absolvenții acestor școli?

Cunoaștem cazurile nenumărate ale absolvenților școlii de meserii din Timișoara, cari în loc ca să îmbrățișeze o meserie, negăsind plasament la întreprinderi, au trecut contopiști la stat.

Să impunem întreprinderilor conduse de minoritari cu să-i angajeze pe românii? Nu-i o soluție, pentru că vor fi considerați ca intruși și nicio dată nu vor fi întrebuințați în locurile pentru care sunt aplicați.

Problema creării burghezii românești în noile ținuturi e o chestiune vitală pentru noi, tocmai de aceea se cere ajutorul nelimitat al statului și al instituțiilor financiare sprijinite de stat. În ziua când se va găsi omul care prin inițiativa sa să asigure creditul necesar meseriașilor români, din cersitor — situație în care se află acum — va deveni stăpânul orașelor, pentru că nu-i lipsește nici priceperea, nici hărnicia.

ROMULUS P. ROȘU

Invenție senzatională în Statele Unite:

Torpila zburătoare

Noua armă acționează cu ajutorul televiziunii

Chicago, 28 (Rador). — Institutul American de televiziune a prezentat departamentului de războiu descrierea unei invenții senzationale. Este vorba de o torpila zburătoare, acționată prin televiziune.

D. Sanabia, directorul acestui institut a declarat juriștilor că s'au efectuat încercări concludente cu această torpi-

lă. Torpila este echipată cu un post de televiziune emițător. Ea este condusă de pe bordul unui avion care are un receptor. Avionul primește pe un ecran imaginea obiectului în fața căruia se află torpila.

În felul acesta, pilotul poate conduce torpila la țel, ca și cum s'ar găsi el însuși în interiorul ei. Torpila este echipa-

tă cu un dispozitiv care produce explozia imediată, în cazul când pilotul ar pierde controlul ei.

D. Sanabia a subliniat că aceasta este cea mai puternică mașină de războiu din câte sunt cunoscute până azi. Ea poate fi fabricată într-o uzină bine utilată, pentru un preț inferior avioanelor militare.

Politica Mării Britanii față de India

Expunerea lui Sir Samuel Hoare în Camera Comunelor

Sir Samuel Hoare

Londra, 28 (Rador). — Sir Samuel Hoare, lordul sigiliului privat a expus în Camera liniile mari ale politicii Mării Britanii față de India.

El a spus între altele: Nu trebuie să se uite, că Marea Britanie procedează în inițiativa la cea mai mare experiență constituțională din câte a cunoscut lumea. De mult am lăsat de o parte ambițiile imperialiste. Considerăm că misiunea noastră nu este de a guverna alte popoare, ci de a educa acele popoare, pentru ca ele să ajungă a se guverna singure. Am trecut în 1935, din propria inițiativă, o mare parte a autorității a trecut asupra guvernului indian.

Guvernul trebuie să respecte și asigurările date în mod solemn musulmanilor și celorlalte minorități.

Vom căuta să înlăturăm diviziunile care stau în calea desăvârșirii reformei constituționale.

După ce vom fi încheiat războiul victorios, ca rezultatul al eforturilor unite ale imperiului, avem intenția de a proceda imediat la o reformă constituțională, în forma pe care o va indica experiența ultimilor ani.

D. Wedgewood Benn, laburist, luând cuvântul, a spus că musulmanii din India vor intra în război cu toată inima acum când trei popoare musulmane

sunt aliate cu Anglia: Irakul, Turcia și Egiptul.

Felul politicii britanice în India — a încheiat oratorul — trebuie să fie realizarea unui statut, care să ducă la o asigurare pentru India a libertăților de care se bucură și celelalte dominionuri.

Important consiliu de miniștri la Paris

PARIS, 28 (RADOR). — AZI DIMINEAȚA A AVUT LO CUN CONSILIU DE MINIȘTRI LA ELYSEE, SUB PREȘEDINȚIA D-LUI LEBRUN. PREȘEDINTELE REPUBLICII A FOST AUTORIZAT SĂ RATIFICE TRATATUL ANGLO-FRANCO-TURC SEMNAT LA ANKARA LA 19 OCTOMVRIE. D. DALADIER A FĂCUT O EXPUNERE A ANSAMBLULUI SITUAȚIEI MILITARE ȘI DIPLOMATICE.

Sovietele n'au adresat ultimatum Finlandei

D. Stalin hotărât să respecte neutralitatea țărilor scandinave

Copenhaga, 28 (Rador). — La Copenhaga, înapoierea delegației finlandeze dela Moscova nu este considerată drept un semn favorabil. D. Tanner, ministrul finanțelor Finlandei, fost membru în delegația finlandeză la Moscova a acordat un interview ziarului „Tidende”, declarând că Uniunea Sovietelor n'a adresat Finlandei un ultimatum, nici n'a fixat un termen pentru acceptarea propunerilor făcute. Ministrul a adăugat: Parlamentul urmează să-și spună cuvântul asupra acestor chestiuni.

Ziaristul a întrebat dacă neutralitatea și colaborarea dintre țările scandinave vor fi afectate de propunerile sovietice.

Ministrul a răspuns: Nu. Stalin a admis să respecte neutralitatea țărilor scandinave. În ce privește neutralitatea Finlandei, după cât pot eu prevedea, ea nu va fi afectată.

D. Erkkö, ministrul externei, la în-

trebarea care sunt propunerile ruse, a răspuns: Dacă aceste cereri ar fi cele publicate în streinătate, nici o țară le-ar primi nu și-ar putea păstra libertatea.

Conflictul RUSO-FINLANDEZ poate fi încă evitat

Stockholm, 28 (Rador.) În cercurile politice suedeze evoluția crizei ruso-finlandeze este urmărită cu o vie atenție. Din ceea ce transpiră din negocierile în curs, se crede că este posibil să se ajungă la un „modus vivendi” pe baza unui acord amical. Cu privire la insulele Aaland, astfel încât neutralitatea absolută și independența Finlandei să fie respectată.

„Nu există copii răi”

Toată presa salută cu bucurie încadrarea tineretului universitar în Frontul Renașterii Naționale, în secțiunea anume creată pentru ei. Un redactor al ziarului nostru, făcea constatarea: „Viața tineretului nostru universitar, privită și înțeleasă în realitatea ultimilor zece ani, observăm că se sincronizează depresiunilor sociale și politice, totată de agitată, ca înseși frământările maselor angajate în dușmăniile politice și interese materialiste. Era deci firesc ca, în vremuri când fiecare român se credea în valoarea politică, cotată la bursa electorală, studențimea să-și însușească ipostaze ideologice, reformatoare.”

Să nu luăm decât evenimentele din 1948 și vom vedea că tinerii de douăzeci de ani au scris pagini frumoase în istoria neamului.

Alipirea românismului la curentul de desrobire, care revoluționa Europa, s'a făcut la noi printr'un mănunchi de tineri intelectuali, abia ieșiți de pe băncile școlilor.

Atât în Principatele române, cât și în Transilvania, se trăia o viață minusculă fără orizonturi, o pasivitate vecină cu moartea.

În Principate sub domnia turcească, era clasă diriguitoră atinsă de toată stigmatul importului fanariot; iar în Transilvania, poporul trăia fără o conducere activă, deoarece apăsarea unguerească era tot mai violentă și sufocantă.

Într-o asemenea stare social-politică, a izbucnit revoluția cu o ideologie nouă. Evident, societatea ne fiind pregătită pentru un salt dat fiind marasmul în care trăia, din cauza lozincilor diametral opuse concepțiilor tradiționale, s'a împărțit între tineri și bătrâni, ca în două tabere vrăjmașe, despărțindu-i o adevărată prăpastie intelectuală și morală.

În Principate boerimea veche, privea cu desgust și îngrijorare pe „bonjuristi”, în vreme ce episcopatul Lemni cu canonici săi, alunecați pe panta maghiarismului, alungă de la Blaj pe tânărul Bănuțiu și elimină un mare număr de studenți teologi, aderenți ai revoluționarului. Cu toate acestea, izbânda a fost a tineretului și de o parte și de alta a Carpaților, chiar dacă nu cu consecințe politice imediate, dar cu mari transformări de mentalitate a societății românești. A fost o mare și admirabilă revărsare de energii în această agitație, călăuzită și încălzită de un ideal. Ei au înțeles însemnătatea transformărilor de peste hotare și erau gata pentru orice sacrificiu cerut de izbândă.

În Principate, N. Bălcescu cu cei douăzeci și opt de ani, dotat cu extraordinară precocitate, este cel mai tipic și splendid prototip al pleiadei. Acest suflet era în permanență posedat de ideea pe care o nutrea, cu patimă și fanatism, chiar și în peregrinările sale, în Budapesta, Paris, Londra, și în fine în amarnicul exil din Palermo.

În Ardeal Avram Iancu abea implinind douăzeci de ani, este omul cel mai temut în comitetul național; iar mai târziu, în zilele de foc, silueta lui tineră, domină mulțimea pe câmpul de luptă, înecrat fiind la posturi de comandă de băietandri, care au întrerupt cartea, ca să alerge la examenul morții.

Banatul n'a rămas cu nimic mai prejos, tineretul său dându-și cu prisosință tributul, la marea operă de transformare socială și politică.

De atunci, firește, lucrurile s'au schimbat. În România mare, forțele sau multiplicat, câmpul social-politic e mai larg și viața mult mai complexă. Rolul tineretului nu s'a terminat, el fiind necesar ca o energie purificatoare și regeneratoare. „Dar acest rol... nu trebuie să se impună ca o autodeterminare... el fusese executor...”

Așa cum a alunecat la noi o parte a tineretului, făcând din crimă dogmă și propagându-i crucea cu revolverul.

Dacă a fost o alunecare greșită, se dădorește desigur lipsel educației, care trebuia să fie călăuzitoare a pașilor și frământărilor tineretului. Acest postulat stă la baza acțiunii de încadrare a tineretului universitar în F. R. N. „... universitatea devenind o școală politică, de dezvoltare evoluțivă, patriotică, dar în nici un caz anarhică.”

„Nu există copii răi” spune cu o impresiune convingătoare părintele Flanagan în filmul „Orașul copiilor” (Oamenii de mâine). Subiectul e de o profundă actualitate socială. Pr. Flanagan își bazează convingerea îndeosebi pe spovedania unui tânăr asasin, condamnat la moarte, care și-a petrecut anii copilăriei mai mult în casele de corecțiune, unde internatul conta ca număr, foarte puțin, ca suflet. Condamnatul acuză, societatea că la vârsta copilăriei nu i s'a dat o mână de ajutor pentru îndreptare.

Preotul Flanagan, construiește o colonie anume pentru copii de stradă, vagabonzi, haimanale, în fine pentru copii fără căpătâi. În colonie mijloacele de corecțiune erau numai morale, se apela la suflet, la conștiință, la demnitate, cu un cuvânt la spiritualitatea copilului. Privatului i se dă posibilitatea să urmărească în tot cursul filmului, exemplarele cele mai rebele, tipul haimanalelor, din care au ieșit până la urmă, aleșii celor două sute de internați, în fruntea coloniei, dând astfel societății oameni conștienți de datoria și rostul lor, în loc de criminali sau declassați.

Evident, romantismul ecranului, n'ar putea totdeauna să fie pus în aplicare practică, la tot cazul, comparativ, desvâlue și dovedește o stare de lucruri din societatea omenească.

Să luăm câteva exemple dela noi.

În minunatele năvăle ale lui L. Slavici, se văd urmările grijilor excesive ale familiei, față de copii. Cazul micuței Lucia, dată în grija „madamei”. Libertatea era așa de îngredită, încât nu avea voie să pivească nici dela geam, jocul copiilor pe stradă. Rezultatul acestor restricțiuni a fost dezastruos. Apoi Gogu, unicul fiu al cocoanei Alina, scăpând de sub supraveghere, se joacă prim ploaie cu Gogușor fiul spalătorescii Chiva, și răcindu-se, casa este cuprinsă de a adevărată catastrofă. Amândoi ajungând la armată, Gogușor fiind rezistent își termină stagiul, iar cocoana Alina teacă viața a trăit-o în doliu.

De ce a ajuns Lucia epavă a societății și Gogu în mormânt? Pentru că familia, a înțeles greșit educația copiilor.

S'ar putea da mulțime mare de exemple asupra efectelor contrare, față de cele urmărite de familie, în creșterea copiilor.

În fața acestor realități, societatea, adevăratul a fost silit să sechestreze anii copilăriei, încadrând tineretul, în străjerie, premilitarie, iar mai recent pe universitari în F. R. N. Toate aceste instituțiuni — create de M. S. Regele — aduc un echilibru în educarea tineretului, fortificându-i: sufletul și trupul.

Efectele pedagogiei nouă, vor adevăra convingerea păr. Flanagan, că: „nu există copii răi.”

pr. TRAIAN CONSTANTIN

Toate instrumentele muzicale mai cunoscute

Antic-Braun

Depozitul instrumentelor renumite
Asortiment mare în tot soiul de
instrumente muzicale și accesorii
Cereți catalog gratuit!

Vânzare și în rate!

Timișoara 1, Str. Eugen de Savoia 10
Telefon 41-90

Anglia luptă cu succes

împotriva submarinelor germane

În ultimele 24 ore două submarine germane au fost scoase din luptă și scufundate

Londra, 28 (Radior). — DESCOPERIREA EPAVEI UNUI SUBMARIN GERMAN PE PLAJA DIN GOODWINS, CONSTITUIE UN AL DOILEA SUCCES AL MAREI BRITANICE ÎN ULTIMELE 24 ORE, CĂCI UN ALT SUBMERSIBIL A FOST SCUFUNDAT ERI, DUPĂ O LUPTĂ ÎNVERSUNATĂ CU UN CARGOBOT BRITANIC.

CERCURILE NAVALE CRED CĂ SUBMARINUL NU S'A INDEPARTAT PRIN PROPRILE SALE MIJ-

LOACE SPRE GOODWINS, CI ARI FOST SCUFUNDAT DE GRANADELE SUBMARINE ENGLEZE ȘI RĂMÂNAND ATINS SUBMARINUL FOST DUS DE CURENȚI SPRE COASTA.

EPAVA SUBMARINULUI GERMAN SE AFLĂ ÎN APROPIEREA DE CELE ALE VAPOARELOR SWILCO (ITALIAN) ȘI SIBRIA (AMERICAN) CARE AU NAUFRAGIAT ACOLO ÎN 1917, ÎN CURSUL UNEI FURTUNIL

Cazul cleptomaniului Szatmári

O precizare a biroului judiciar al poliției timișorene în legătură cu un articol al ziarului „Naplo”

Timișoara, 28. — În ziarul „Naplo”, sub titlul „La Oradea Mare a fost arestat un tânăr timișorean de bună familie care a furat 120.000 lei dela tatăl său, scrie următoarele:

„Biroul judiciar al poliției din Oradea Mare a primit cu câteva zile înainte o înștiințare dela poliția din Timișoara, în care se spunea că Szatmári Gabor director de fabrică a făcut denunț că i s'a furat 120.000 lei.

Bănuțiala a căzut asupra copilului directorului, Szatmári Gyula, un tânăr de 28 ani, care dela 14 ani, suferind de cleptomanie, a furat în repetate rânduri.

Poliția, pe baza înștiințării poliției timișorene a făcut imediat o mare rază și eri seară i-a reușit să aresteze pe Szatmári Gyula, care la poliție a recunoscut că a furat dela părinții săi 120.000 lei. Din interogarea lui Szatmári Gyula reiese că părinții fiului i-au dat o educație aleasă, acesta depunându-și și bacalaureatul. El n'a putut fi vindecat de

păcătoasa lui pasiune și din cauza furturilor a stat deja 4 ani în închisoare.

Despre prinderea lui Szatmári Gyula a fost înștiințată poliția timișoreană probabil încă în cursul zilei de azi și adus dela Oradea la Timișoara, unde cercetările împotriva lui vor continua.

În legătură cu acest articol, biroul judiciar al poliției din Timișoara are următoarele:

„Acest Szatmári Gavrilă, fusese înținat de Siguranța din Oradea, pentru cercetare de trecere frauduloasă de frontieră. chesturei de poliție din Timișoara.

Având împotriva lui o reclamație această chestură, pentru furt, de bijuterii, biroul judiciar a întreprins cercetări și în acest scop a trimis pe individ la chestura Oradea, — însoțit de un emisar —, în care oraș înstrăinase o parte din bijuterii. Cu această ocazie s'a verificat de fapt, că el vânduse mai multă bijuterii din Oradea, o parte din cele vândute.

ECONOMICE

Grâu de sământă pentru agricultorii din județul Timiș-Torontal

Timișoara, 29. — Conform planului său de activitate, Camera de agricultură a județului Timiș-Torontal, a început să schimbe agricultorilor însemnate cantități de grâu de sământă, selecționat din soiurile: Banceti 1201 și Odvoș 241.

Comunelor Lipova și Crai Nou li s'a schimbat câte 1½ vagon, iar comunei Secusigiu un vagon. Alte importante cantități s'a mai schimbat agricultorilor din comunele: Hodoș, Sâmpetru-Mare, Pesac, Boobda, Vizma și Sacoșul-Turcesc.

Întreg schimbul, până la cantitatea de 7 vagoane, s'a făcut grâu contra grâu fără nici un adaus, toate epesele

fiind suportate de către cameră.

Coloniștilor din comuna Foeni, care au suferit pagube de pe urma inundațiilor din primăvară, li s'au dat, sub formă de subvenție cu prețul de 2 lei kgr., cantitate de 16.000 kgr. grâu selecționat pentru sământă. Diferența de cost până la 5 lei kgr., ca și epesele de transport au fost suportate de către cameră și județ.

Deasemeni, comunei Hunedoara-Timișană, unde s'a înființat asociația agricolă pentru exploatarea în comun, i s'a dat cantitatea necesară de grâu pentru însămânțare.

Florăria «RIVIERA» dir. Isabela Szatmári
în Calea...

având un mare s.ec de flori diverse, primește comenzi pt. ziua morților
TELEFON 35-58

Tările Baltice

Politica secolului nostru

Istoria diplomatică a Europei nord-occidentale o putem împărți în trei faze principale de diferitele fluctuațiuni politice.

Prima fază (1918—1925). În acest interval fiecare stat orbecaia în căutarea unei legături de prietenie. În această perioadă Tările Baltice de care ne ocupăm în acest articol, căutau și ele o legătură de alianță defensivă contra bolșevismului și a amenințării.

În cea de-a doua fază (1925—1933), fiecare spre ași face cât mai sigură existența, leagă pacte de neagresiune și relații comerciale cu vecinii. Iar ultima fază, adică aceia care a durat dela 1933 până când Germania a început a-și ridica capul, fapt care a determinat atât pe Franța cât și pe Rusia pe deoparte să încheie un pact orientat, iar pe cele trei țări de-a strânga legăturile militare de apărare. Câci de când guvernul german în primăvara anului acesta își arăta pretențiunile sale teritoriale față de Polonia, criza se deschide și pentru Statele Baltice. În decursul tratatelor anterioare, de frica să nu iese din voia Germaniei, refuzară orice garanție susținând că ele nu se găsesc amenințate. Când însă războiul s'a declarat, s'a creat pentru ele o situație cu totul nouă: Germania s'a desinteresat complet de pactele lor, iar ele au rămas singure în fața pretențiunilor ruse.

În primul deceniu Tările Baltice au considerat Rusia ca singurul dușman, și cu venirea la putere a național-socializmului, au început a se teme și de Germania.

Problema siguranței față de Rusia era comună pentru toate țările successorale imperiului țarist, deci și pentru Polonia, Finlanda, însă acestea făceau o politică diversă.

Cele mai amenințate erau Estonia și Letonia pentru că dealungul teritoarelor lor treceau principalele linii comerciale spre occident și pentru că ele stăpâneau puncte strategice la mare, cari cu

drept cuvânt se pot numi cheia baltice. De exemplu porturile Rusiei țariste: Riga, Windau și Lipau lituane, Reval, Pernau și Palsidski, cari toate sunt legate prin linii ferate cu Marea Rusiei.

Dela 1925 la 1933 diplomația rusă a tentat cu răbdare și tenacitate să convingă Tările Baltice să accepte pacte de neagresiune. Aceste tentative la început n'au fost încununate de succes deoarece Polonia pretindea că Statele Baltice nu pot trata decât împreună cu ea, în timp ce Rusia voia să trateze cu fiecare în parte. Reuși doar în 1926 să lege un pact cu Lituania, apoi în 1919 cu Polonia, România, Letonia, Estonia, s'a încheiat așa zisul Protocol Litvinow de renunțare la război. Să adrezeze la el au mai fost invitate Turcia, Persia și Orașul liber Danzig. Mai târziu în 1932, Litvinow reuși să lege și pacte bilaterale cu Finlanda, Estonia și Letonia.

Situația însă s'a schimbat complet cu venirea la putere a național-socializmului.

Până la 1933 Tările Baltice se temeau numai de Rusia Staliniană însă de acum au început a se teme și de Germania Hitleristă.

Tările Baltice n'au avut o altă cultură decât cea germană; cu toate că elementul german este foarte rar, această minoranță constituie aristocrația și burghezia lor.

La începutul anului 1934 Rusia și Polonia au oferit balticilor garanția lor, însă în timp ce aceștia șovăiau de-a o primă s'a întâmplat lovitura de scenă: faimosul tratat diceanal între Germania și Polonia. Atunci Litvinow insistă să intre și Germania ca girant, însă aceasta refuză. Litvinow în fața acestui refuz propuse Lucarnoul orientat, la care să ia parte: Rusia, Germania, Polonia, Finlanda, Tările Baltice și Cehoslovacia, însă Germania refuză și de data aceasta susținând că preferă pactele bilaterale. Polonia era de aceeași părere. Ministrul Beck făcu atunci o călătorie de propagandă la Tallin și Riga

spre a convinge guvernele Țărilor Baltice să nu accepte propunerile Rusiei.

Între timp Germania decretă serviciul militar obligatoriu (16 Mart. 1935) atunci s'au anunțat cele două tratate ceho-rus și franco-rus. Febra în Tările Baltice urca în raport cu tensiunea europeană. Deoparte Moscova presa asupra lor să se alăture pactului franco-rus, de altă parte Germania. Spre ale agrava situația începură și în interior mișcări naziste și comuniste.

În Martie 1938 Polonia fortă Lituania să reie legăturile diplomatice. Iar cu un an mai târziu Reichul ocupă Memelul.

Pe fondul acestei confuziuni internaționale izbucni criza polono-germană, care termină cu nrăbușirea Poloniei.

Tările Baltice la început au crezut că acționează cu precauțiune când au refuzat garanția franco-engleză, când însă fusese anunțat pactul germano-rus era prea târziu de-a mai întreprinde ceva și astfel s'au găsit singure între doi vecini atât de puternici.

Imediat după nrăbușirea Poloniei s'a văzut clar că Germania se desinteresa de soarta lor. Atunci Molotov a invitat unul după celălalt miniștri de externe a celor trei guverne, încheind pacte de neagresiune.

Cu primul din susnumitele tratate Estonia a „rezervat” Rusiei principalele sale insule, portul Palsidski și câmpuri de aviație. Cu cel de al doilea Lituania a „rezervat” Rusiei porturile militare Liban, Windau și alte zone pentru fondarea de câmpuri aviatice.

În rezumat Rusia devenind stăpâna acestor pozițiuni și-a asigurat dominația în Baltică și Rusia lui Stalin, reia politica lui Petru cel Mare. Iar în chestiune doctrinară de adevărate că politica externă a unei țări nu este în funcțiune de schimbarea regimului intern. Ci este determinată de factori imutabili, în general de pozițiuni geografice.

Reluarea negocierilor anglo-japoneze este iminentă

Tokia, 28 (Rador). — Ziarele Youmuri și Nichi Nichi, anunță că reluarea negocierilor anglo-japoneze este iminentă.

Chestiunea depozitelor de argint din Tientsin ar fi soluționată prin depunerea argintului la o bancă neutră.

Trupele lituaniene au ocupat teritoriul Vilno

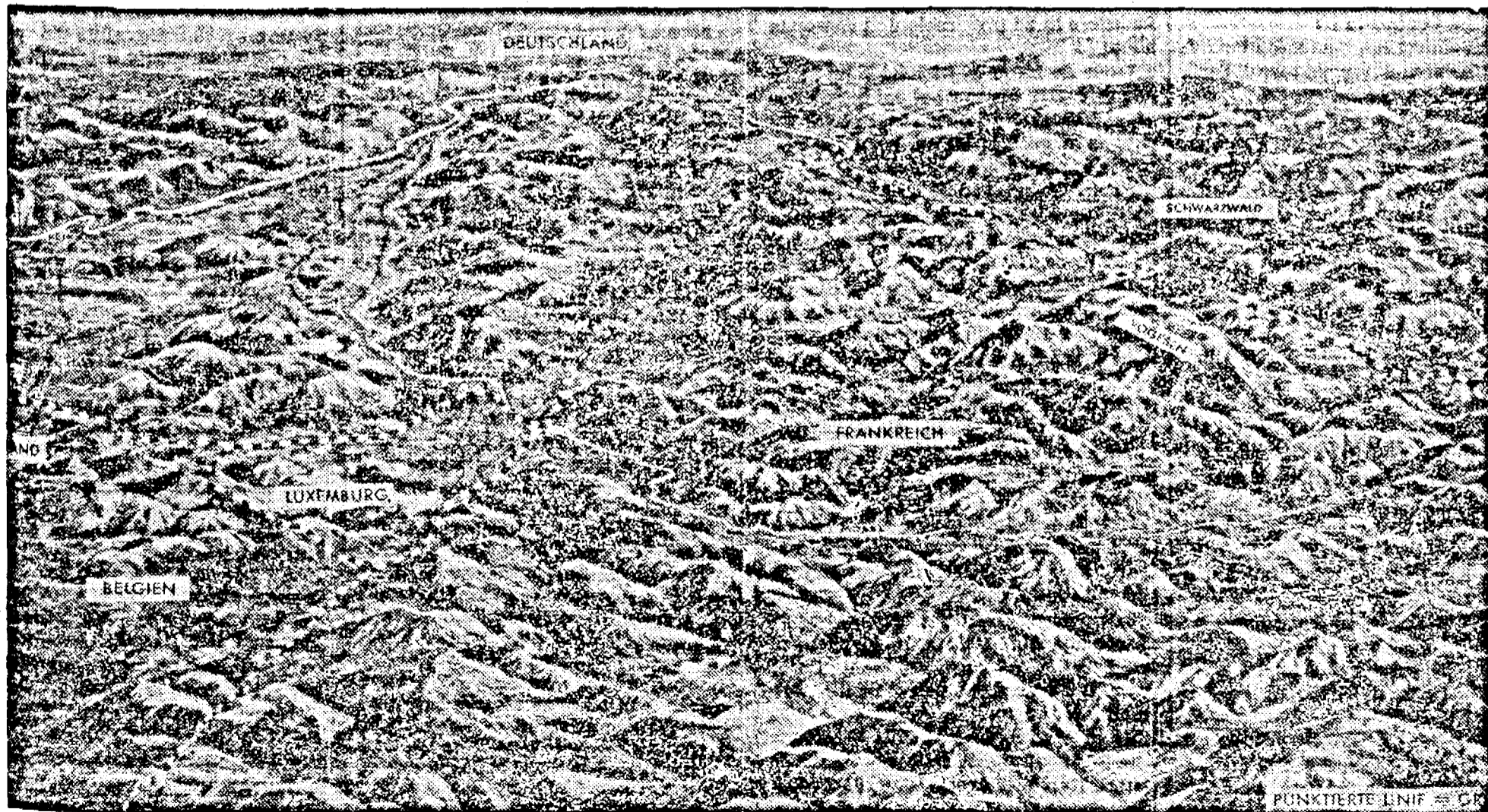
Kaunas, 28 (Rador). — Trupele lituaniene au trecut Vineri dimineața frontiera spre teritoriul Vilno, în opt puncte diferite, în prezența generalului Rastikis, șeful armatei.

Ziar belgian confiscat

El conținea un articol insultător la adresa ambasadorului Reichului

Bruxelles, 28 (Rador.) — Săptămânalul belgian „Pourquois Pas” de Vineri dimineața, imediat după apariție a fost confiscat, deoarece conținea un articol insultător la adresa ambasadorului Reichului.

Frontul de Vest

Aici se înfruntă, de săptămâni de zile, forțele franco-britanice cu cele germane.

INFORMAȚIUNI

Calendar

SAMBATA, 28 OCTOMBRIE

Evangelie: Sfinții Martiri Terențiu și Neofit

Epistole: Simion și Juda Ap.

Proceduri de serviciu: Circ. I.: Blumberg, 10 Mai; circ. II.: Löw, Str. 3 August și Piața Petru Maior; circ. III.: Piața Lahovary; circ. IV.: Diana, Brătianu 29.
Serviciu permanent: Mehala; Chioreanu; Mehala; Panajoth.

PROGRAMUL CINEMATOGRAFELOR:

Capital: „Emigranții”, cu Zuskin Blumen-Tamarina Karov.

Scala: „Echipa de onoare”, cu Paul Muni.

Orso: „Nevestele sirete”.

Apelo: „Dreptatea nopții”, cu Eduardo

Istoricul zilei

- În 29 Octombrie 1497 armatele moldovene comandate de Vornicul Boldar zdrobesc în Leleşti lângă Cernăuți, armata polonă venită în ajutorul Regelui lor bătut de către Cosminul I.

- În 29 Octombrie 1688 a murit Șerban Cantacuzino, Iostolul Domnitor al Munteniei.

- În 29 Octombrie 1727 s'a stins din lume în Sâmbătă de jos, episcopul Patachii Ardealului.

- Tot în 29 Octombrie dar în anul 1845 a murit Moga, episcopul nouit român din Transilvania.

- În 29 Octombrie a anului 1875 s'a născut Regina de păsă memorie Maria a României.

- În 29 Octombrie 1916 s'au dat cele mai mari bătălii la Jiu, unde armatele române au înscris o nouă victorie în cartea războiului.

- La 29 Octombrie 1922 a murit poetul român Andrei Bărsan.

- În 29 Octombrie 1923 s'a proclamat Republica Turcească.

P. C. MILOȘ

REDAȚIUNALE DIN CAUZA FURTELOR DE IERI CARE A DISTRUS TELEFONUL ȘI TELEGRAFICE, MATERIALELE NOSTRU INFORMATIV „MOR” ȘI „SIR” APARE REDUS.

- STUDENȚII POLITEHNICII DIN TIMIȘOARA ADERĂ LA F. R. N. În Sâmbătă seara la ora 18 și 30, va avea loc în amfiteatrul T. Lalescu a Școlii Politehnice din localitate, adunarea generală a studenților, în cadrul căreia studenții dela această facultate vor adera la mișcarea Frontului Studentesc Național.

- Plata pensiilor. Plata pensiilor pe Octombrie 1939 se face pe baza numărului livretului de pensie, care număr este trecut în colțul de sus din dreapta al livretului. În ziua de 30 Oct. se plătesc pensiile pentru pensionarii cu numerele 1-600 și 1201-1800. În ziua de 31 Oct. se plătesc pensiile pentru pensionarii cu numerele 3001-4000 și 4501-5000. În ziua de 1 Nov. se plătesc pensiile pentru pensionarii cu numerele 1801-2400 și 4001-5000. În ziua de 2 Nov. se plătesc pensiile pentru pensionarii cu numerele 601-1200 și 2401-3000. Plata între orele 8-12½. Domniile pensionari cari nu se prezintă în ziua specificată mai sus, nu li se va plăti pensia decât pe jumătatea lunii respective.

- CADAVRUL UNUI COPIL PESCUIT DIN BEGA. Din canalul Bega a pescuit ieri la orele 14.40, cadavrul unui copil nou născut de sex feminin. Cadavrul a fost transportat la morga de Stat.

- Cercul de șah al Breslei funcționarilor particulari din ținutul Timiș. Munca depusă pentru a asigura cât mai mari avantajii membrilor, atât din punct de vedere economic cât și cultural, avantajii cari sunt prevăzute și în legea breslelor, a realizat încă cât la inițiativa membrilor șahști s'a înființat Cercul de șah al Breslei funcționarilor particulari. Cercul de șah solicită pe această cale pe acei funcționari particulari și angajați comerciali cari cunosc jocul de șah, să binevoiască a se prezenta la secretariatul Breslei pentru înscriere. Timișoara I, str. Eminescu 5, între orele 9-1 și 5-9.

- Bătăie într'o bodegă. Eri la orele 17.55, în bodega sa din str. Bradiceanu, d. Dimitrie Jurma s'a bătut cu d-na I. Notta-Terezia. Poliția i-a dresat acte pentru bătaie.

- Furt de haine. Elevul Costică Băleanu, dela școala de mișcare din gara Domnița Elena, a reclamat poliției gării că necunoscuți au intrat prin geam în dormitor furându-i haine în valoare de 4500 lei. Cazul se cercetează.

- 50 de deținuți transferați din Timișoara. Cu un vagon penitenciar au plecat ieri la orele 14.30, din gara Domnița Elena spre Arad, 50 de deținuți din Timișoara.

- MOARTEA UNEI STUDENTE DELA ȘCOALA DE ARTE FRUMOAȘE. Studentele dela Școala de arte frumoase din Timișoara anunță încetarea din viață a colegii lor Reichardt Magda, de 18 ani. Inmormântarea defunctei a avut loc ieri după amiază.

- Lipsește combustibilul pentru tractoarele agricole. Dela Camera de agricultură ni se comunică, că în vremea din urmă se constată lipsa de pe piață a combustibilului necesar tractoarelor agricole. Cum această lipsă face să sufere lucrările agricole de toamnă, cazul a fost adus la cunoștință d-lui prefect col. Virgil Popovici care a făcut o nouă intervenție în acest sens.

- Exercițiile de apărare pasivă de ieri. Eri la amiază a avut loc un nou exercițiu de apărare pasivă la Timișoara. Publicul, care a dispărut complet de pe străzi și din localuri, retrăgându-se în adăposturi la auzul sirenelor de alarmă, a dat dovadă de aceeași disciplină perfectă ca și la exercițiile anterioare. La fel de bine organizat și de reușit a fost și exercițiul de seara. Exerciții foarte reușite de apărare pasivă au avut loc ieri și la Lugoj și în alte localități.

CINEMA CORSO
Zilnic marele film
Nevestele sirete
100% vorbit în limba germană
O uriașă frescă din viața Flamanzilor sub domnia spaniolă
Dotat cu premiul cinematografic francez

Frumoasele realizări ale soc. „Mica” Brad pentru moșii din județul Hunedoara

Biserici, școli, cămine culturale, cazărmi, spitale și burse pentru elevii și studenții săraci ai moșilor

Brad, 28. — Am relatat de mai multe ori în coloanele ziarului nostru prodigiosa activitate a societății miniere „Mica”, din Brad, arătând frumoasa dezvoltare în toate domeniile ei de activitate, precum și grija ce o poartă față de muncitori și populația din împrejurimi.

În reportaj de față vom arăta ultimele și cele mai de seamă înfăptuiri realizate de „Mica”, pentru populația din județul Hunedoara.

Pe lângă mărețele biserici ort. române din Brad, București și Cuda, sfințite săptămâna trecută, după cum am arătat, care au costat sute de milioane, s'au mai făcut și alte mărețe și costisitoare lucrări.

Sanatoriul de tuberculoși

Societatea „Mica”, din inițiativa d-lui ing. Ion Gîgurtu, directorul general și al celorlalți conducători, d. ing. V. Ambruș, directorul soc. miniere „Mica” din Brad și alții, a sprijinit moșii în toate acțiunilor lor.

În comuna Țărășel situată între Brad și Gura-Bărza, unde se află întreprinderile soc. „Mica”, se construiește un sanatoriul de tuberculoși ultra-modern, situat fiind în mijlocul unei păduri seculare.

Până acum s'au investit în acest sanator peste 40 de milioane de lei, până la terminarea construcției se vor mai investi alte cca. 10 milioane, iar pentru mobilier, așternuturi, instrumente și aparate medicale, care vor fi ultramoderne, se vor mai investi probabil alte cca. 10 milioane. Acest sanator va fi complet terminat, înzestrat cu de toate și pus în funcțiune în primăvara anului viitor. El va avea o capacitate de 250 paturi. Construcția este monumentală, cu 3 etaje, cu terasa deschisă, dar acoperită, pentru iarnă, cu verande de sticlă și este în sine în genul celor mai moderne sanatorii din străinătate, având și un vast parc împrejurimilor pentru cura de soare și de aer ozonat.

Prin zidirea acestui măreț sanatoriu, se vine în ajutorul populației mai mult ca ori când, deoarece în această regiune tuberculoza face victime fără milă.

Cazarmă pentru armată — Cămin cultural — Școală primară și centru ucenic

În Brad s'a clădit Cazarma Regimentului Vânători de Munte, frumoasă și măreț; Căminul Cultural din comuna Țărășel, o școală monumentală și un că-

min de ucenici la Gura-Bărza; localul primăriei din comuna Ruda; ajutoare de sute de mii de lei pentru școli și biserici, acordate mai tuturor comunei din ținut; lumină electrică din uzinele proprii, acordată în mod gratuit pentru toate bisericile și școlile din ținut; cărți de școală gratuite, pentru copiii minerilor și pentru mai toți copiii săraci din ținut; zece burse la școala politehnică dela Timișoara pentru studenții născuți în această regiune; cărămidă gratuită pentru biserica din Luncani și altele.

Pe lângă toate aceste mărețe realizări, societatea „Mica”, din inițiativa și prin bunăvoința d-lui ing. Gîgurtu, directorul general, are o deosebită grijă de gospodăriile și nevoile minerilor. În ultimii ani a pornit o vie campanie pentru încurajarea și dezvoltarea agriculturii, pomiculturii, industriei casnice, creșterii viermilor de mătase și creșterea vitelor.

În acest scop societatea „Mica” acordă gratuit oricărui Moș din regiune sămânță și viermi de mătase, luându-și în același timp și dela început obligația de a le cumpăra, cu prețurile de pe piață, întreaga producție de mătase pe care să o vândă. A construit o școală modernă de sericultură și o enormă țesătorie cu războaie de țesut mătase. Toate fetele care urmează școala și au învățat să țese, capătă cu totul gratuit, un război de țesut mătase, cu toate sculele necesare, cu obligația din partea societății de a-l cumpăra întreaga producție ce o are de vânzare.

Pentru încurajarea pomiculturii se acordă gratuit țărănilor orice cantitate de puieți de arbori fructiferi. În vederea încurajării agriculturii, „Mica” a amenajat și organizat un vast câmp de experiențe agricole cu îngrășăminte artificială, unde țărăni sunt instruiți și îndemnați la acest fel de agricultură, siguranța posibilă în acea regiune. Îngrășămintea artificială este acordată gratuit solicitanților, agricultorii Moșii.

Pentru încurajarea creșterii de vite, societatea acordă apoi comunelor reproducători de rasă în mod gratuit. În fiecare an se organizează fastuoase expoziții de vite, la cari se acordă premii, medali, diplome etc.

Datorită societății „Mica”, această regiune se ridică din zi în zi la un nivel material mai înalt care asigură moșilor o viață, — chiar dacă nu prea lipsită de griji, — totuși mulțumitoare.

Confiscarea marilor proprietăți funciare din fosta Polonie

Ce s'a hotărît în adunarea națională din Lwow

Moscova, 28 (Radu). — DNB transmite: Noua adunare națională din fosta Ucraină poloneză s'a întrunit Joi la Lwow. Stalin a fost ales președinte de onoare.
La ordinea zilei adunării naționale sunt următoarele probleme:
1. Introducerea sistemului sovietic în Ucraina de Vest,

2. Alipirea Ucrainei de Vest la republica sovietică ucrainiană.
3. Confiscarea marelui proprietăți funciare.
4. Naționalizarea băncilor și a marelui industriei.
Adunarea națională a Rusiei Albe apusene, se va întruni probabil încă în cursul zilei de Vineri la Bialystock.

ULTIMA ORĂ

Nouile comisii interimare ale barourilor din ținutul Timiș

București, 28 (SIR.) — D. Victor Iamandi, ministrul Justiției, în temeiul dispozițiilor art. I din Decretul Lege No. 3862 din 24 Octombrie 1939, publicat în Monitorul Oficial No. 248 din 26 Octombrie 1939, a dat următoarea decizie:

ART. I. — În locul actualelor consilii ale barourilor Fălciu, Roman, Vaslui, Bacău, Botoșani, Lăpușna, Cetatea Albă, Tighina, Soroca, Orhei, Constanța, Tulcea, Caliacra, Durostor, Brașov și Trei Scaune, Sibiu, Târnava Mare, Făgăraș, Muscel, Cahul, Râmnicul-Sărat, Putna, Ismail, Tutova, Tecuci, Olt, Romanați, Gorj, Vâlcea, Mehedinți, Dolj, Mureș, Ciuc, Odorhei, Timiș-Torontal, Arad, Caraș, Severin, Cluj, Turda, Năsăud, Someș, Alba, Hunedoara, Bihor, Sălaj, Maramureș, Satu Mare, Hotin, Dorohoi, Rădăuți, Teleorman.

Comisiile interimare ale barourilor din ținutul Timiș

LA BAROUL TIMIȘ-TORONTAL: Decan: Adrian Brudariu; membri: Nicolae Imbroane, Gheorghe Ienovan, Spiridon Iorgulescu, Ioan Doboșan, Dimitrie Nistor, Friederic Dutschak, Francisc Andres, Iuliu Coste, Alexandru Rasko, Victor Rădulescu, Petru Istfan, Virgil Simon, Cornel Groșoreanu.

LA BAROUL ARAD: Decan: dr. Silviu Moldovan; membri: Sever Ispravnic-senior, Romul Coțoiu, Cornel Luțai, Emil Mikloși, Iuhasz Geza, Adalbert Schannon, Nicolae Popescu Păușești, Alexa Boțioc.

LA BAROUL CARAȘ: Decan: Emanuel Ciulei; membri: Gheorghe Cornean.

Sugestiunea ambasadorului Angliei în Statele Unite

New York, 28 (Rador.) — Sugestiunea lordului Lothian, ambasadorul Angliei, ca Statele Unite să facă cunoscut lumii, care este pacea ce li s'ar părea de dorit după terminarea războiului, găsește un larg ecou în presa americană.

Sărbătorirea României la expoziția dela New-York

New York, 28 (Rador.) — Cu patru zile înainte de închiderea expoziției, România a fost sărbătorită azi de oficialitatea expoziției internaționale dela New York, în persoană lui Radu Irimescu, ministrul României, prezenți fiind numeroși români. Salutată de lovitură de tun, d. Radu Irimescu trecut în revistă detașamentul de onoare în Curtea Păcii, după care a făcut vizita d-lui Flynn, comisarul general al expoziției și d-lui Laugardia, primarul orașului.

Emilian Movacovici, Ștefan Busan, Valer Ciorogaru.

LA BAROUL SEVERIN: Decan: dr. Titus Popovici, membri: Fabiuc Gheleșianu, Coriolan Albușescu, Gheorghe Dragu, Mihail Feneșan.

LA BAROUL HUNEDOARA: Decan: dr. Mihail Tirea, membri: Conda Publiu, Grigore Issekutz, Lazăr Dârșoreanu.

Iuliu Nasta, Horia Bejan, Ieronim Atirescu.

ART. II. — Comisiunile interimare vor intra de îndată în funcțiune îndeplinindu-și atribuțiunile potrivit dispozițiilor Decretului-lege No. 3862-939.

ART. III. — Primii președinți și președinții tribunalelor respective sunt însărcinați cu executarea prezentei Decizii.

Azi se va vota noua lege a neutralității americane

Exportul de arme și munițiuni nu va mai fi interzis

Washington, 28 (Rador.) — SENATUL AMERICAN CARE A REȘPINS DIFERITE AMENDAMENTE PRIN CARE SE TINDEA LA INTERZICEREA VANZĂRII ÎN STREINĂȚATE DE GAZE TOXICE ȘI BOMBE INCENDIARE, VA VOTA PROBABIL ÎNCĂ ÎN CURSUL SERII DE VINEA NOUA LEGE A NEUTRALITĂȚII, CARE NU MAI INTERZICE EXPORTUL DE ARME ȘI MUNIȚIUNI.

PROIECTUL VA FI SUPUS LUNEI VIITOARE ÎN CAMERA REPREZENTANȚILOR.

Pe frontul de Vest

Trupele germane gata la atac

Ofensiva se pregătește intens
Comunicatele armatelor combătute

Paris, 28 (Rador.) — Reuter transmite: După ultimele știri sosite la Paris, trupele germane sunt gata de atac, de pe pozițiile din Vestul Germaniei cuprinse în triunghiul Hamburg—Köln, pe frontul de Vest.

COMUNICATUL GERMAN

Berlin, 28 (Rador.) Comunicatul comandamentului suprem al armatei germane: Intre Mosela și pădurea Warndt, activitatea artileriei a fost reluată în unele locuri. Pe restul frontului, activitatea locală a cercetașilor și foc de năruire.

COMUNICATUL FRANCEZ

Paris, 28 (Rador.) — Comunicatul oficial francez din dimineața zilei de 27 Octombrie anunță: În cursul nopții, activitatea locală a elementelor de recunoaștere.

LINIA TELEFONICĂ COPENHAGA — BERLIN RESTABILITĂ

Copenhaga, 28 (Rador.) — Comunicatiile telefonice între Copenhaga și Berlin funcționează din nou.

VIE ACTIVITATE ÎNTRE RIN ȘI MOSELLA

Paris, 28 (Rador.) — Agenția Havas transmite: Cu toată ploaia și timpul rece, activitatea este în creștere pe front, dela Rin la Mosela.

La luptele cu caracter local ce se produc între patrule și detașamente de re-

cunoaștere, a venit să se adauge schimbările vii de artilerie. Totuși perioada de așteptare strategică continuă.

Nici o acțiune germană nu se precizează până acum, dar intreruperea sau controlul legăturilor telefonice dintre Reich și țările neutre, pare să arate că în interiorul Reichului au loc transporturi masive de trupe.

În așteptarea unor informații concrete, ar fi primejdios să se facă ipoteze pripite asupra punctului unde logica războiului va face armata germană, pentru care ofensiva este o necesitate, să dea primul atac.

OFENSIVA SE PREGĂTEȘTE INTENS

Londra, 28 (Rador.) — Agenția „Reuter” transmite:

În cercurile militare franceze se crede că Germania a masat acum pe frontul occidental suficiente unități, tunuri, tancuri și avioane pentru a da un atac pe întregul front. Sporirea presiunii pe întregul front lasă să se creadă că o mare sfortare este iminentă.

Germanii par să caute în deosebi să recucerească mai multe înălțimi importante dela sud-estul pădurii Warndt, care continuă a fi stăpânite, de francezi. Trei atacuri în această direcție, făcute de Luni până azi, au dat greș.

După o știre daneză d. Hitler a avut ieri o conferință cu șefii armatei.

Statele Unite se bazează pe „cea mai mare și mai măreață marină”

Washington, 28 (Rador.) — Președintele Roosevelt a declarat Vineri într-o scrisoare adresată ministrului marinei americane se bazează în special pe marina, „cea mai mare și cea mai puternică pe care a avut-o statele unite”, pentru a menține Statele Unite în afara războiului. Cum o mare parte a lumii este sub arme, țara noastră este obligată să mai mult ca oricând să mențină o apărare potrivită și pozitivă.

Convenția de schimburi și plăți cu Jugoslavia

București, 28 (SIR.) — Membrii delegației române, desemnați pentru a trata cu misiunea economică iugoslavă, care va sosi în curând la București, s-au reunit ieri sub președinția d-lui I. Cristea, ministru plenipotențiar, luând în discuție cadrul în care se vor duce negocierile pentru adaptarea convenției de schimburi și plăți dintre cele două țări la noul regim al comerțului exterior.

În cercurile militare franceze se crede că o eventuală ofensivă nu va mai fi pregătită îndelung de artilerie ca în timpul război. Se pare că se va recurge la o scurtă concentrare de foc, după care se va porni un atac fulgerător cu tancuri, autoblindate, avioane și infanterie. În același timp, se va căuta să se bardeze intens epitalele liniilor pentru a împiedeca aducerea trupelor de înțirire și aprovizionările.

CONCENTRĂRI DE TRUPE GERMANE PE LITORALUL MARI NORDULUI

Amsterdam, 26 (Rador.) — Correspondentul agenției „Havas” transmite: Concentrări importante de trupe germane și de avioane, ca și transporturi neîncetate de material, sunt semnalate din sursă bună, pe litoralul german al Mării Nordului, dela Emden, gura râului Ems și gurile Elbei, trecând prin Bremen și prin hinterland.

Profesorul Domack

nu va putea primi premiul Nobel

STOCKHOLM, 28 (Rador.) — Havas află că potrivit legii germane, profesorul Domack nu va putea accepta premiul Nobel.